

Meindert Brouwer is ervan overtuigd dat het Amazonewoud behouden kan worden met de productie van duurzame producten | © Gerard Til, HH

■ Export redt Amazonewoud

22-08-2008 | Koos Dijksterhuis

Het Amazonewoud is het grootste tropische regenwoud ter wereld. Het wordt gekapt voor hout, sojateelt, biobrandstoffen en graasgronden. Het bos slinkt snel. Toch staat nog tachtig procent overeind.

Lees het artikel

Volgens natuurbeschermers Meindert Brouwer kan het bos behouden blijven. Door de export van duurzame bosproducten die van bron tot winkel gecontroleerd worden.

„Willen we het Amazonewoud redden, dan moeten de mensen er op duurzame wijze hout- en andere bosproducten kunnen oogsten voor de wereldmarkt.“ Natuurbeschermers en communicatieadviseur Meindert Brouwer (56) uit Bunnik inventariseerde 's werelds grootste regenwoud op regenwoudproducten waarvan de productie volgens natuur- en ontwikkelingsorganisaties niet ten koste gaat van het bos. Sommige van die producten worden al geëxporteerd, andere zijn nieuw.

Bestaat dat regenwoud nog? Roepen natuurorganisaties niet al dertig jaar dat het Amazonewoud met een voetbalveld per minuut of zelfs seconde verdwijnt?

„De Amazone is een immens gebied van zeven miljoen vierkante kilometer; zo groot als Europa zonder Rusland. Viervijfde deel daarvan staat nog altijd overeind. Maar er wordt inderdaad veel gekapt. Sinds 2000 gaat er alleen al in Brazilië elk jaar de helft van Nederland aan bos tegen de vlakte. Om die kap tegen te gaan, moet er iets gebeuren.“

Een hek eromheen?

„Nooit een hek, mensen moeten de natuur in kunnen. Je moet twee dingen doen. Je moet zo'n twintig procent strikt beschermen tegen elke vorm van moderne economische activiteit. En de bosgebieden eromheen moet je duurzaam beheren. Die bufferzones kunnen vele bosproducten opleveren, waarvan mensen die er wonen kunnen leven. Alleen al in het Braziliaanse Amazonewoud wonen 26 miljoen mensen en die hebben recht op een inkomen en een goed bestaan.“

Kunnen miljoenen mensen leven van handel in bosproducten, zonder het bos te verwoesten?

„Export van Amazoneproducten levert nu al banen en inkomsten op voor duizenden mensen, maar dat kunnen er veel meer worden. Het zijn consumentenproducten die voldoen aan internationale kwaliteitseisen. Sla mijn boek 'Amazon Your Business' er maar op na. Het is de eerste gids voor duurzame regenwoudproducten uit alle Amazonelanden. Met zulke producten kunnen ondernemers goede zaken doen. Geld verdienen en tegelijkertijd de regenwouden in de Amazone helpen behouden en mensen daar een inkomen bezorgen. Daar kun je mee thuis komen!“

Met uw boek wilt u overheden, consumenten maar vooral bedrijven in rijke landen warm maken voor duurzame producten uit het Amazonewoud. Lukt dat?

„Ondernemers vertellen me dat ze het een mooi boek vinden, waar ze vrolijk van worden. Ik schreef het in het Engels en liet het vertalen in het Nederlands, Portugees en Spaans. Deze week kwam de eerste bestelling uit Noorwegen binnen, het 48ste land waar mijn boek naartoe ging. In september verschijnt de tweede, Engelse druk. Laatst mocht ik het op de VN-biodiversiteitsconferentie in Bonn presenteren aan de bekende Amerikaanse econoom Jeffrey Sachs. Het belangrijkste is dat al minimaal acht ondernemers in Europa en de Verenigde Staten zaken doen of gaan doen met de producenten in het boek.“

Geef eens voorbeelden van duurzame Amazoneproducten?

„Energiedrankjes, cosmetica, voedingssupplementen, rubberen tassen, geneesmiddelen, paranoten, gouden sieraden, schoenen van krokodillenleer...“

Krokodillenleer? Dat is toch net zo fout als zeehondenbont?

„Door de krokodillenjacht dreigden zeldzame kaaimansoorten uit te sterven. Daarom heeft Bolivia in 1990 de handel in kaaimanproducten verboden. Maar in 1996 heeft Bolivia het Biotrade-programma van de Unctad geïntroduceerd. Onder bepaalde voorwaarden wordt handel in producten van krokodillenleer weer toegestaan.“

„Dat betekent werk voor honderden inheemse kaaimanfokkers, jagers en leerlooiers. Dankzij de leerproductie neemt de stroperij van wilde kaaimannen af. Zo gaat armoedebestrijding hand in hand met natuurbescherming. Bolivia exporteert voor meer dan een miljoen dollar per jaar aan tassen, schoenen, riemen en portemonnees van krokodillenleer en ook nog voor zo'n 400 duizend dollar aan krokodillenvlees.“

En is goudwinning niet milieuverwoestend? Dat doen ze toch met kwik?

„In Colombia is een project waar al het kwik wordt opgevangen. Het komt niet in het milieu. Dat 'groene goud' heeft zijn weg naar Europese en Amerikaanse juweliers al gevonden! Die kunnen zich ermee onderscheiden. Internationale financiële instellingen tonen er belangstelling voor. Ik overleg nu met natuur- en ontwikkelingsorganisaties en commerciële partijen over schone goudwinning in Suriname. Veel regenwoud daar is nog in tact, maar kwik is de grootste bedreiging.“

Paranoten worden handmatig verzameld, nadat ze op de bosgrond gevallen zijn. Prachtig, maar onderzoekers van de Universiteit van Utrecht ontdekten dat bijna alle noten geraapt worden, waardoor geen zaailingen ontkiemen. Nergens staan jonge bomen.

„Als je te weinig noten laat liggen, is dat inderdaad niet duurzaam. Je kunt delen van een bosconcessie afwisselend voor notenrapers openstellen en sluiten. In de Boliviaanse hoofdstad La Paz verwerken ze met negentiende-eeuwse machines uit Duitsland paranoten in chocola van wilde cacaobonen. Het heet Rainforest delight, heerlijk is dat! Bootjes van de fabriek kopen noten in rivierdorpen.”

„Daar leven nu zo'n vierhonderd verzamelaars van wilde cacaobonen en paranoten. Voordat die mensen daarmee bezig waren, jaagden ze op wild. Dankzij de chocoladefabriek stoppen ze daarmee. De Boliviaanse chocola van wilde cacao heeft een Zwitserse prijs gewonnen. Die chocola staat zo goed bekend dat de vraag ernaar de plaatselijke cacaoprijs al met vijftig procent heeft opgestuwd. Zo krijgt het regenwoud economische waarde, precies wat je moet hebben!”

Als er aan natuur te verdienen valt, volgt vaak overproductie. Neem nou rotan. Dat liaan-achtige gewas groeit snel aan en wordt handmatig uit de bomen getrokken. Heel natuurvriendelijk. Maar in Indonesië trekken rotanplukkers steeds dieper het bos in, vormen paden, laten troep achter, schieten dieren, rapen eieren van zeldzame boshoenders en maken van het pad een weg.

„Je moet de productie controleren. Daarvoor hebben we een beproefd uitgangspunt: het FSC-keurmerk voor hout. Dat kan op andere bosproducten worden toegepast. Het keurmerk eist traceerbaarheid van producten tot aan de plek waar ze vandaan komen. Als de Nederlandse regering de traceerbaarheid van grondstoffen naar de bron zou verplichten, kan de invoer van illegaal hout worden belemmerd. Wegen zijn inderdaad een dilemma. Daarom moeten ook grote stukken bos helemaal beschermd worden.”

Als je een bos zo groot als Europa al kunt controleren; als mensen verdienen aan een bosproduct, wil iedereen dat wel. Er zijn diverse voorbeelden van geslaagd natuurbeheer, waar ook bijvoorbeeld boeren baat bij hebben. Die snellen dan van heinde en verre toe om hun vee daar te laten grazen. Waarna het land toch nog kaalgevreten en vertrapt wordt.

„Dat is zeker een risico. Maar is dat een reden om bij voorbaat af te zien van duurzame exploitatie? Nee, want dan wordt het Amazonewoud botweg gekapt. Honderden miljoenen mensen zijn afhankelijk van de natuur. Indirect is iedereen er afhankelijk van, ook wij in het Noorden. Daarom zouden we niet alleen moeten betalen voor natuurproducten, maar ook voor diensten uit de natuur, zoals schoon water, schone lucht, CO₂-opslag en biodiversiteit. Ergens in Midden-Amerika betaalt een benedenstrooms gelegen dorp geld aan de mensen die boven het bos instand houden, waaruit een rivier naar beneden stroomt. Die mensen peinzen er niet over het bos te kappen.”

Bos wordt gekapt voor hardhout, maar vooral voor graas- en akkergrond. Nu komt daar de dreiging bij van biobrandstoffen.

„Ik interviewde de voormalige Braziliaanse milieuminister Marina Silva en zij verzekerde me dat er geen regenwoud gekapt wordt voor biobrandstof. Maar in Brazilië maken sojaplantages plaats voor suikerriet voor bio-ethanol. Vervolgens wordt regenwoud gekapt voor sojaplantages. De teelt van brandstofgewassen is een levensgrote bedreiging voor het bos en daarmee voor de landbouw. Want kap van het regenwoud kan leiden tot het uitblijven van regen.”

Hoeveel waarde een bos ook aan noten en krokodillen bevat, op korte termijn levert een kapconcessie veel meer op. Eenmalig en verre van duurzaam, maar dat zal degene die er een buitenhuis aan verdient een zorg zijn.

„Aan duurzaam geproduceerd hout kun je even goed verdienen. Als overheden duurzame producten fiscaal aantrekkelijk maken, dan moet je eens zien hoe snel zich duurzame boseconomieën ontwikkelen!”

i Meer informatie en bestellen van het boek: www.amazonyourbusiness.nl

 Nieuw: [middagnieuwsbrief](#). [Klik hier om u aan te melden](#).

 [Neem een proefabonnement op Trouw](#).
